

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Pugna, seu bellum, Quoad causas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

diendum. *part. 6. tractat. 4. resolut. 29. ¶* verum alibi in sententiam Filliucci propensior visus est, vide *verb. Occidero, num. 33. ¶*

Nec alios innocentes ob motu re bellionis.

14 Petes sextò : An liceat inimicos in bello iusto post reportatam victoriam interimere ob securitatem; Respondeo, aliquos affirmare tam de nocentibus, quam de innocentibus. At Lorca hæc opinio rigida videtur, cum nemo puniri possit ob dilectum nondum commissum, præsertim cum rebellio aliter præcaueri possit. Solum ergo de nocentibus dicendum esse, quòd si morte alias digni sint, consultius sit illos occidere, quam saluare, quia sic & iustitiæ, & securitati simul prospicitur. Ita ille. *disput. 5. num. 8. part. 6. tractat. 4. resolut. 11. 9. Sed hic obiter.*

Princeps: vi for in bello iusto petere potest omnia damna. Ex: ãsas belli, aliquid in pœnam iniuriæ illata. Et quid quid pacis stabilem potest. Etiam extruendo arces in terris inimicorum, &c.

15 Petes septimò: Quasnam satisfactiones petere potest Princeps victor in bello iusto? Responder Duall. in 2. 2. tractat. de char. art. 4. petere posse omnia ablata & vastata, expensas belli, ac etiam aliquid in pœnam iniuriæ illatæ, vt tributum, vel retractionem contumeliarum: & quidquid ad pacis posterum stabilicndæ necessarium visum fuerit; vt (addit Coninch *disput. 31. dub. 7. num. 209.* priuare victos etiam innocentes suis bonis, aut etiam aliquos libertate, si non sunt Christiani, quatenus hoc ad dictum finem necessarium est; item extruere in eorum terris munitiones, ac præsidia imponere: & denique cum iudicis erga victos personam obtineat, posse eos iuxta delicta, etiam morte, punire. In his tamen omnibus memoriam esse debere Christianæ clementiæ, nec omnes, qui morte digni inueniuntur, si plures sint interimere, nisi in casu quo Christiana prudentia ad præcauendum maximum malum id suaderet *par. 6. tractat. 4. resolut. 22.*

16 Petes octauò: Ad quemnam pertineant bona in bello iusto percepta? Respondeo, immobilia ad Principem, mobilia ad milites capientes pertinere. Quid faciendum sit de bonis furtiuis, quæ capti-

Summa Dè ina.

untur in bello iusto ab inimicis dicemus *num. 33. p. 6. tr. 4. res. 23.*

Bellarvici die festo nò est illicitu.

17 Petes staudem: An liceat bellare in die festo? & quid de aliis temporibus? Respondeo, Alexand. III. in cap. *Treg. de treg. & paco.* prohibuisse bellum ab Aduentu vsque ad Octauam Paschæ sub grauib; pœnis, & comminatione excommunic, sed hoc præceptum non fuisse receptum, vt tradit Valentia *tom. 3. disput. 3. quest. 10. punct. 5. & alij. Quoad dies festos, docuimus etiam V. Festum diatur, nec num. 6. non esse peccatum in eis bellare, ne veniale quidem, si Missa audiat. Nam bellare non est opus seruile, cum etiam pertineat ad Principes. Nec bene ait Bannez, bellum distrahere à pietate, & deuotione, quibus in die festo vacandum est: nam potius abstrahit à peccatis, quibus milites in otio vacare vt plurimum solent, vt ait Molina *tom. 1. tractat. 2. disputat. 111.* Missa verò debet quidem audiri, si eius auditio præparacioni ad bellum nec minimum nocet: si verò milites ne se accingant vt pugnent, vel Sacerdotes, ne militum Confessiones accipiant (opus tunc temporis magis necessarium) impediatur, ab ea excusantur, vt docet Duall. *question. 16. artic. vltimo part. 6. tractat. 4. resolutio. 31.**

Bellicausa legitima sunt. Subditoru rebellium. ubi ingatio. Recupera- tio Ciuitatis, magni momenti. Grauis contumelia vltio. Vel auxiliij iniquè hosti suppeditati Redemptio contumeliosæ

PUGNA SEV BELLVM

Quoad Causas.

18 **C**AUSA IUSTÆ BELLVM INDICENDI multæ sunt, & numerantur à Palao *tom. 1. tract. 6. cap. 5. punct. 3. num. 3.* & aliis. Prima est, vt subditi rebelles ad obedientiam redigantur. Secunda, vt recuperetur prouincia, aut ciuitas Principi iure debita, & ad bonum commune multum conducentis. Tertia ad vindicandam grauem contumeliam Principi, aut Reipublicæ illatam, cuius rei exemplum extat 2. Reg. 10. Quarta in vltionem auxiliij inimico iniuste bel- lanti suppeditati, exemplum habes *ibid. cap. 8.* Quinta, vt repellantur ij, qui iuste

D d d d

de manibus
hostium ne
gantium
Violatū fo
dus, Nega
tus rāstū
innoxius,
Ecce.
Idolatria
contagioſa
Et barba
ries?

iuste prohibent ne nocentes puniantur
ia bonum Republicæ, exemplum ha
bes 20. Iud. Sexta, in poenam violati fo
deris non sine damno, iniuria, aut de
decore patientis, cuius belli exemplum
extat 4. Reg. 3. Septima, ob denegata
ea, quæ iure gentium debentur, vt tran
situs per alienam regionem sine motu
& documento, capite ultim. 23. questione
12. Octava causa est, vt auxilium iustum
sociis afferatur, exemplum habes Gen.
14. Nona, si populi idololatræ sint, vel
in heresim, aut infidelitatem lapsi, ali
os secum trahant, & dilectionem
provinciae recitent, &c. Ineptæ quoque
barbaries iusta causa est ad bellum mo
uendum ob utilitatem ipsorum barba
rorum, saltem propter illos, qui cum in
fantes, vel inermes sint, beneficio poli
tiæ, & disciplinæ, quod ipsis exhibetur,
non restituant; ad quod satis iuris dat
humanitas, & beneficentia homini de
bita, ita tamen, vt non redigantur in
seruitutem despoticam, sed politicam.
Ita Meadoza volum. 2. disput. 169. sect. 3.
§. 49. Hanc autem facultatem habebit
is, cui primo occurret & suppetet facul
tas, & auctoritas Summi Pontificis
multum iuuabit, tanquam mandantis
opus pietatis, part. 6. tractat. 4. resolutio
ne 3.

Potes, an ius
sui sit bel
licum in Rem
publicam,
qua civem
Principi co
tumeliosè
cogedere nõ
est puni
endum?
19. Sed petes primò: An in quinta
causa belli ex nuper assignatis, conti
nètur iniuria Principis, quia vassallum
suum de eius consensu externo Princi
pem iniuria afficientem, ab eo requis
tus, reddere morte plectendum non
exhibeat: Respondeo Bannez probabi
liter affirmare exemplo Iud. supiciti, vbi
Israelitæ bellum Beniamitis iustè in
dixerunt, eo quod Gabaonitas maximi
sceleris eos tradere recusauerunt: at
que: Principem læsum lædenti iudicem
esse directum, ac proinde habere abso
lutè ius morte eum puniendi, nullam
que aliam satisfactionem acceprandi;
vnde si Princeps alius reddere nolit,
bello cogi posse. Hanc quoque senten
tiam tenent Palaus tom. 1. tr. 6. disput. 5.
punct. 3. numero 15, & Molina tomo 1. tra.

at. 2. disput. 103. qui aduertit, Princi
pem peccatum contra charitatem, in
recta ratione exigente, & vniuersique
Reipublicæ bono, competentem in ali
is rebus satisfactionem respiciet. Ver
um Coninch dub. 2. num. 19. contrariū
tenet, & negat illud principium, quòd
Princeps læsus sit per se iudex personæ
lædenti. Ad exemplum verò Israelita
rum dici potest, eos Beniamitis bello
iustè impetisse tanquam sibi subiectos,
quia erant partes illius populi, quam
omnes tribus constituiebant part. 6. tract.
4. resol. 6.

20. Petes secundò: An in sexta causa
comprehendatur violatio legatorum?
Respondeo affirmatiuè cum Coninch
numero 24. & Theolog. communi. Et
habemus exemplum in 2. Reg. 18. vbi
Dauid Ammonitis bellum intulit ob
violatos legatos; quod etiam fecerunt
Romani bello Tarentino, Illyrico, Co
rinthio, & Michridatico. Vnde violan
tes legatos læsæ maiestatis rei sunt,
Cabeo parte 2. decis. 16. numero 1. parte
6. tractat. 8. resolutione 2. §. Atque ex his.
Verum non est formalis legatorum vio
latio, si puniantur à Principe, in cu
ius territorio grauius ultra terminos
legationis deliquerunt. Vnde V. Prin
ceps num. 17.

Inviolantē
legatos?

21. Petes tertio: An in septima in
cludatur negatio transitus exercitus ar
mati ante necessariam cautionem? Re
spondeo negatiuè: nam transeuntes te
nentur omnem securitatem facere non
nocedi, vnde quia ab armatis ferè sem
per timeri potest, sæpe eis transitus iure
negatur. Ita Coninch numero 51. parte 4.
tract. 4. resolutione 7 4. §. Nota. & part. 6.
tract. 4. resolut. 5.

In negantē
transitum
exercitus
nõ tutos

22. Petes quartò: Quid si Princeps
interdicat exterius negotiationem & negotiatio
mercaturam, hospitium, vltim flaminū, nem
piscationem corallium, & margarita
rum, quæ de iure gentium omnibus sunt
communis? Esse iustam causam indi
cendi ei bellum, ait Victoria relect. de In
dis Insul. part. 2. init. & hoc titulo iusti
ficat debellationem Indorum, earum
que regionum possessionem ab Hispanis
appre

In negantē
negotiationem
Hospitium
Vltimū fl
minum
Piscationē
corallium,
&c.

apprehensam. Verum ego alius de causis Indos ab Hispanis debellatos existimo, & contra Victoriam insurgunt Palaus num. 4. & DD communiter ea ratione, quia nullo iure probari potest, deberi exteris commercium, & hæc omnia in tantum sunt communia, in quantum non prohibentur: nam si privatus acquirit suæ hereditatis dominium, cur non etiam Respublica acquirere potest dominium talium rerum, ita ut citra extremam vel gravem necessitatem, vel omnibus, vel aliquibus exteris interdiciere possit. *part. 4. tit. 4. resol. 74.*

In idololatras frage- res iura natura contra Deum, & homines?

23. Petes quintò: Cum nemo possit punire non subditos ob delicta in Deum commissa, cur dictum est in noua causa, debellari posse populum idololatram? Respondeo, reuera multos, inter quos Palaus num. 7. & Villalobos tom. 2. tract. 5. diff. 4. num. 14. contrarium docere, præfertim quod Princeps laicus non punit hoc delictum in suis subditis. Sed Solorzanus de iud. iure lib. 2. cap. 14. num. 16. tenet, tales licet puniri non possint ob violatum ius naturæ, quod debitur Deo cultum præscribit, puniri tamen posse, ob violatum illud, quo unicuique proprium reddendum, & nemini faciendum quod nobis factum displiceret, præcipitur, ut propter furta, iurrocinia, adulteria, homicidia, falsa testimonia, incestus, stupra ab ipsis, aut commissa, aut permissa. Et Syluester *verb. Iudaus, num. 4.* & alij docent, bellum moueri posse ob solam idololatram, præfertim si accedat auctoritas Summi Pontificis. Et quidquid sit de his opinionibus, de quibus nouissimè ad partes agit Fagundez in d. calog. tom. 1. lib. 1. cap. 33. à num. 28. si infideles, præter idololatram, effrenata quoque tyrannide, humana carnis ingluuie, execrandis innocentium sacrificiis commaculantur, ut passim de Indis restatur Mendoza volum. 1. disputat. 75. sect. 1. §. 21. verius puto debellari posse. *part. 6. tractatu. 4. resolutione 10.* Aduerte hic Reginaldum *tomo. 1. lib. 21. cap. 8. numero 94.* assignare septem casus, in quibus contra infideles bellare liceat. Primus est, si possident

terras Christianorum, ut Turcæ: Secundus, si Christianos iniuria afficiunt, ut iidem afficiunt: Tertius, si Christianos à vera Religione abducunt: Quartus, si Euangelij prædicationem impediunt, de quo diximus *verb. Papa num. 3.* Quintus, quando à Christiano Principe eorum domino leges naturæ consentaneas recipere & obseruare renuant: Sextus, si committunt peccata, non solum contra Deum, sed etiam contra proximum. *Ibidem resolutione 17. Et heretici, & ad confirmationem: Septimus, si sub-* *cos.* *dicti Principis Catholici incidant in hæresim, nam Deus olim filiis Israel præcepit, ut ciuitatem, quæ in tale crimen incideret, deleterent, Deuteron. 13. & ob hanc causam filij Israel filiis Ruben & Gad voluerunt bellum mouere, Iosue 22. ut probant Patres relati 23. quasi. 4. c. displicet: & sequent.* Et ratio est, quia hæresis grauissima damna affert toti Republicæ: Seruandam tamen esse ordinem iuris, ut bellum eis non inferatur, nisi prius ab Ecclesia hæretici declarentur, cap. cum secundum leges, de her. in 6. Becanus verò in 2. 2. cap. 25. quasi. 5. tunc hæreticos bello puniri posse, inquit, quando à fide deficientes, alios quoque in eandem hæresim traherent, exemplo Moysis, qui partem populi vitulum adorantem bello adorsus, triginta eorum millia trucidauit. Et si conentur trahere vicinos alterius Regni, inuadisse à Rege istorum in defensionem, & iniuriarum vindictam *ibidem resolutione 19.*

24. Petes sextò: An regiones infidelium iuste inuadantur & possideantur ob donationem Pontificia? Respondeo, Gryphanus de Insulis, cap. 24. à numero 59. negat & in donationem noui orbis ab Alexandro Sexto Regibus Hispaniarum factâ impiè inuehitur, quasi in donationem rerum alienarum, quæ futuri speciem sapit, *Gloss. in l. 1. Cod. si aduersus vendit.* Verum prædictam donationem firmant Malactius, Sepalueda, Borrellus, Paramus & alij, quos citat & sequitur Solorzanus *cap. 23. n. 68. & seq.*

Sandè Papa potest Principibus Christianis concedere terras infidelium, ob si det propagationem.

ad argumenta Gryphamij respondens: Quia nimirum Summo Pontifici inest, siuem Evangelicam propagandi, & destruendi idolatriam, ut diximus verb. Papa, numero 3. part. 6. tractat. 4. res.

Quis si Prin
dps dubi
ter de iusti
tia belli.

25 Pecestandem: An Princeps arma mouere possit dubius de iustitia belli? Ad hanc quaestionem respondet Syluius in 2. 2. quast. 40. art. 1. quast. 4. conclus. 2. 3. & 4. sub distinctione. In causa iniuriae, non posse, aut: quia res tanti periculi non est, & sequenda ob causam dubiam. In causa possessionis non possidentem similiter non posse bellum mouere: quia iura fauent possidenti: quin immo si in tali casu cum possessione vispoliaret, hunc contra ipsum licite insurgere posse, quia iniuria affectus est. Posset tamen bellum mouere, si plus iuris habere videatur, & compensatio nem perens admissus non fuerit, si quidem res sit grauis, & digna bellorum periculis: nam possidens in dubio tenetur admittere legatos partis aduersae pro examinando dubio, etiam aequali. Si autem neuter possidet, & dubium est aequale, bellum moueri posse, non pro recuperatione totius, sed tantum partis, vel eius compensatione: quia res in tali dubio, aut diuidi, aut ex aequo compensari debet. Ita ille. Sed aduerte, quod si Princeps possidens, magis inclinet in eam partem, quod res sit aliena, non propterea ad restitutionem aliquam obligatur: quia talis pro pensio non euacuat dubium, & ideo a possessione superatur. Sic Granada in 2. 2. controuers. 3. tractat. 12. disputat. 4. sect. 3. §. 2. numero 24. part. 4. tractat. 3. resolutione 50.

PUGNA SEU BELLUM

Quoad Duces, & Officiales.

Duces p^o 20
ansa sunt
minuere
numerum

Duces grauissimè peccant, si plures milites, quam reuera habent representent, suos quandoque famulos in milites & centuriones eligen-

tes, ut stipendia sibi approprient: & si propter defectum militum aux amittatur, vel alia damna consequantur, teneant ea omnia reparare. Item, si cum exercitu processuri, qua transituri sint non exponant, ut à pagis & ciuitatibus pecuniam accipiant ad redimendum hospitium, nam quamuis liberum eis sit, hunc vel illum populum praegravare, quando onus non potest aequaliter diuidi, non tamen possunt facere hanc electionem venalem, & pretium sibi retinere, potius enim expedit, ut ij, qui exercitum hospitantur, per aliorum contributionem subleuantur. Tertio, si ob negligentiam, vel futum parent militibus cibum & potum & alia huiusmodi corrupta in excidium militum, & ca. aut simulent se praeparasse omnia necessaria de mandato Principis, & reuera praeparant in minori quantitate, aut praeparant ea dolosa, & falsa. Sic Molina disput. 116. Nonnullos alios casus enumerat Layman lib. 2. tractat. 3. cap. 12. numero 18. ut, si milites cetera inter necionem exponant absque necessitate, si castra in locis palustribus & noxiis figant cum periculum morbi, aut contagionis, si in soluendis stipendiis usurariis cambijs utantur, si dimissis veteranis militibus inexpertos adscribant minori stipendio: & denique, si stipendium militibus subtrahentes, permittant eos necessaria sibi à rusticis, & aliis innocen-
tibus extorquere. par. 6. tractat. 4. resolutio 27. Et tu addo, si faciles sint in concedendo militibus, discedendi facultatem, quando urget eorum necessitas, ut alij deinde sumptus fiant in eisdem, vel alijs perducendis, cum vexatione populorum hospitantium, & dispendio Principum: aut sint multum discentes, quando eorum ministerio non multum indigent, & occasionem praebent, ne milites ad bellum in posterum velint accedere. Ibidem resolutione 25. circa campiduum.

27 Petes hic. Postquam quod Duces non possunt imminuere numerum militum ad arcis custodiam designatum, retentis sibi stipendijs, quando aux timeret inua-

militum ob auaritiam. Extorqueo à populo pecuniam in redemptionem hospitij.

Prouidera militibus visualia noxia.

Exponere milites cetera & non necessaria neci.

Stipendia subtrahere

Et discedendi facultatem concedere, aut denegare quando non expedit.

Es milites ob auaritiam minuere stipendia pulchra inua-